

ІСТОРИЯ ТА ТЕОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

УДК 101.1

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.2.1>

Ефендієва Кенюль Рагім гизи

дисертант

Університету Азербайджан

orcid.org/0000-0001-5433-2092

КОНЦЕПЦІЇ ПРО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В АНТИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Метою статті є розглянути деякі аспекти концепції про здоров'я людини в античній філософії. зазначається, що поняття «здоров'я» та поняття можливості забезпечення його через розвиток унікального для людського суспільства інститутів охорони здоров'я призвели до можливості формування філософських концепцій про здоров'я людини на світоглядному рівні.

Методи та методології. У дослідженні ісподьзовані такі методи як історичної хронології, опису фактів, аналіз концепцій античних мислителів, загальнонаукові методи і методи теоретизування.

Новизна в статті. Автор у своєму дослідженні спробував розкрити деякі аспекти концепцій про здоров'я античних мислителів, вивчення сутності людини, його біологічних і соціальних сторін, психічного здоров'я в рамках загальної та біологічної етики.

Відзначається, що в історії як західної, так і Східної філософської думки тенденція до космоцентризму, становища людини в світі, взаємин душі і тіла склалася як особливий напрямок філософії життя. звертається увага на те, що можливості розвитку людського духу хот на примітивному рівні пояснені в навчаннях стародавніх античних філософів.

Відзначається, що вплив давньогрецьких філософських джерел і дискусії філософів того часу про формування інституту охорони здоров'я мають велику цінність. Діалоги, що виникли в ході цих дебатів, зіграли велику роль у становленні медичної науки. Давньогрецька філософія прагнула знайти істину у всіх питаннях за допомогою діалогу та дискусій. Питання, пов'язані з медициною, здоров'ям людини, наукою і моральними проблемами, вимагали від філософських знань особливого ставлення до ціннісних проблем.

Висновок. Підводячи підсумки в дослідженні автор зазначає, що давньогрецька філософія відрізнялася іншим підходом до навколишнього середовища. В результаті еволюції філософської думки і диференціації наук, впровадження різних уявлень про заперечення або підтвердження існування подібних теоретичних основ між різними науками часто знизили значення традиційних для античної філософської думки узагальнень.

Ключові слова: Здоров'я, медицина, грецька філософія, Сократ, Платон, Аристотель.

Вступ. Спроби людини зрозуміти власну сутність були пов'язані з прагненням людини до досконалості. Основний напрямок досягнення досконалості було пов'язано з визначенням і вдосконаленням сутності людської душі. Платон і Аристотель особливу увагу приділяли біологічним і пізнавальним функціям душі. Вони використовували ці функції, що характеризують соціальну та біологічну сторони людини в єдності. Якщо біологічні аспекти душі були пов'язані зі здатністю тіла рухатися і входити в тваринний світ, то пізнавальні основи душі були пов'язані з духовністю і вищими ідеями [1, 10].

Стародавні філософи просто намагалися обґрунтувати необхідність гармонії між розумом і тілом, яка в кінцевому підсумку повинна сприяти здоровому і гармонійному розвитку людини. Висунуті ними ідеї допомагають зрозуміти, що людина має єдину душу, що має як пізнавальну, так і моральну основу. Як сказав З цього приводу Геракліт: «...немає межі розвитку душі. Він має безмежні можливості. Тому він отримує можливість безсмертя, метапсихозу» [2, 8].

Одна з тим досліджень античних філософів була пов'язана з раціональною і емпіричною інформацією, яку душа отримує з навколишнього світу. Розділивши душу на розумну і ірраціональну частини, Демокрит показав, що «душа, що складається з певних видів атомів, є те ж саме, що і розум. Безмозка частина розсіяна по всьому тілу. У грудях зосереджена розумна частина, яка розуміє світ» [3].

Як відомо, давньогрецький світогляд ділиться на два етапи: перший етап умовно називають досократичним періодом, тобто позиції філософів з філософії та науки концептуально нічим не відрізнялися від теоретичних поглядів Стародавнього Китаю та Індії. Характерними рисами філософських шкіл до Сократа були явний космоцентризм, підвищена увага до проблеми пояснення існування, явищ природи, пошуки початку, що викликав створення всього, гілозоїзм (відродження неживої природи) і доктринальний (безперечний) сутність філософських навчань.

Другий етап умовно називається сократичним періодом, що означає, що в існуючих теоретичних уявленнях можна спостерігати відмінності між філософією та етикою. У цей період мало уваги приділялося пошукам початкового початку, була прийнята ідея участі богів і ідей в творінні природи і космосу, висунута ідеалістична версія походження світу. У цей період були закладені основи протистояння матеріалізму та ідеалізму, проявився інтерес до проблем людини, суспільства і держави. Філософи цього періоду сприяли розвитку логіки та намагалися розвивати галузі риторики, етики та діалектики філософії.

Проблеми медичної етики в давньогрецькій філософії.

Давньогрецькі філософи вивчали здоров'я і дух людини в гармонії. Гармонія представлялася як ідеал, і тому душа характеризувалася як гармонія елементів тіла, лічильного числа. Піфагор говорив про заходи, як головний фактор гармонії: «ніхто не повинен порушувати ніякої міри в їжі або питво». Піфагор звернувся до молоді: «молодь! Якщо ви бажаєте собі довгого і плідного життя, то утримайтеся від пересичення і перестарання і не женіться за щастям: воно завжди всередині вас» [4, 9].

В цілому думки філософів були про походження світу, наявності душі в різних тілах, про Бога як вищому і незбагненному принципі, існуючому за своїми законами. Стародавні філософи по-особливому розуміли питання здоров'я і медицини. Епікур намагався зрозуміти, як досягти щастя, як позбутися страху і як досягти добра. Особливий інтерес представляють погляди Епікура на здоров'я: «спочатку дивись, з ким ти їси і п'єш, потім – що ти їси і п'єш». Зрештою, напитися без друзів-це солодке жахливе заняття. ...Знання своїх недоліків-перший крок до здоров'я» За Епікуром, здоров'я – це не тільки відсутність фізичних хвороб, а й гармонія духу і розуму [5, 6].

Людина знаходить своє призначення, позбавляється від страху перед богами, смертю і стає господарем своєї долі. Він повинен вибрати задоволення і уникати страждань. При цьому необхідно вибирати природні і необхідні задоволення і прагнути до відсутності страждань [6, 4, с. 65].

Багато стародавніх філософів коментували прораціоналізм Сократа. Особливе значення, з точки зору вивчення історичних основ медико-соціальних відносин, має позиції Фалеса, Анаксимандра, Анаксимена, Геракліта та інших натурфілософів. Давньогрецькі натурфілософи претендують на «істину». Філософія Сократа зазначає, що «необхідно досліджувати розум мислителя». У дослідженнях натурфілософів мислення людини звертається на самого себе. За Сократом, хороша людина якийсь еквівалент своїх знань (це гносеологічний підхід).

У філософії Сократа людина, самосвідома моральна істота. «Сутність людини зосереджена в його душі. Цінність душі-знання. Якщо ви не знаєте, що таке чеснота, ви, звичайно, не знаєте, як її досягти. Чеснота необхідна для зростання людського духу. Людина, яка контролює свої пристрасті, знаходить щастя. Тому що його душа стає добродісною і гармонійною» [7, 3].

На думку А.а. Гусейнова, «сократівський сенс пізнання має досить складну особливість» [2, 8, с. 30, 66]. На думку Сократа, існує три конкретні типи знань: «знання – це те, що ми знаємо про себе та свою ситуацію. Такі знання він намагався отримати головним чином за допомогою

уточнення та аналізу вже наявних у нас уявлень про людину. Інший вид знань пов'язаний з тим, як живе людина, тобто з цілями і цінностями. Третій тип-знання повинні бути такими, щоб людина дотримувалася їх не на словах, а на ділі».

За словами Сократа, «людина розуміє, що таке благополуччя, лише за допомогою розуміння». Сократ сказав, що з ним заговорив внутрішній голос і назвав його демоном. Це ім'я використовувалося греками для вираження божественної сили, що впливає на людину і природу. Сократ намагався представити основні аргументи етики не лише розумом, а й божественною мудрістю, до якої ми наближаємось інтуїтивно.

Платон використовує в цьому питанні категорію ідей. На думку філософів, конкретна мораль, яка є внутрішнім голосом людини, потребує загальної і загальної моралі. Можна припустити, що цей момент дуже важливий для розуміння взаємин між областями сучасної теоретичної та практичної етики. Якщо суспільство відчуває морально-етичний застій, якщо в моралі не знаходить відображення совість і загальність моралі, то стає важко вирішувати проблеми медичної етики, ідей і процесів, що формуються в зв'язку з медициною. На думку багатьох дослідників, соціальний зміст ідей і процесів, пов'язаних з медичною етикою і медициною, є конкретним втіленням або проявом гуманізму в медицині або науці. Стародавні мислителі вважали, що гуманізм – це найголовніше для людини. Якщо гуманізм і нешкідливість не є головними принципами для суспільства, якщо суспільство не готове зрозуміти важливість цих питань, то це не буде важливо і для вчених і лікарів.

Ці питання безпосередньо пов'язані з ідеями та процесами, сформованими в медицині, такими як право на смерть та право на евтаназію. Платон цікавився цими питаннями. Відповідь на це питання Платон бачив у розумінні добра як ідеї. Ідея добра пов'язана з конкретною дією і забезпечує самозахист людини. Якщо доброта проявляється як моральний аспект кожної поведінки, у взаємних стосунках може виникнути гармонія. В історії етичних теорій існують різні пояснення того, що саме Платон мав на увазі під ідеєю добра. Аристотель вважав його творцем теорії ідей. Сучасні західні етики вважають Платона одним з перших гуманістів.

Ідеї Платона близькі гуманізму, оскільки він віддавав пріоритет питанням освіти і виховання у фізичному і духовному формуванні особистості. Платонівська концепція ідей згодом вплинула на всі напрямки філософії, етики і теології, тому кожен філософ намагався аналізувати Платона з точки зору власних ідей і позицій [8, 1].

Аналіз теорії ідей Платона в контексті медико-соціальних відносин допомагає визначити можливості застосування ідеї добра, яка є важливим аспектом людського існування, в новому ракурсі.

«Добро важливо для кожного, і щоб зрозуміти його, необхідно скористатися апаратом філософських категорій. Питання -аргумент -відповідь -висновок». За Платоном існує два способи існування: відчуття та ідеї. Це розмаїття створює умови для розвитку як загальнолюдської етики і моралі, які важливі, так і специфічної етики і моралі, які не важливі. Наприклад, дисципліна є джерелом нормального існування всього суспільства. Але деякі люди використовують це як приховане джерело доходу для власної вигоди. Ідеї в цьому контексті непрості, але їх можна пояснити наступним чином: добро об'єктивно, тому що існує ідея добра. Без цієї ідеї відсутнє конкретне добро.

Платон вважає благородним допомагати конкретній людині. Ми прагнемо ідей, тому що вони ідеали. Моральні норми є показником цього ідеалу. Об'єкти і прояви сприйманого світу (конкретні дії людей) мінливі, але незмінні. За Платоном, у всіх нас є всередині жадібне прагнення до ідеалу.

Ось чому не існує непримиренного конфлікту між світом почуттів і світом ідей для людей. Люди живуть у динамічному просторі між цими двома світами. У світі чутливості людина усвідомлює, що одна дія краща за іншу. Відображення ідеї добра дозволяє зрозуміти, що воно лише тимчасово і неповно. Коли ми хочемо чіткіше побачити ідею добра, ми усвідомлюємо різницю між добром і злом у чуттєвому світі.

Зазвичай підготовлені люди добровільно не погоджуються стати жертвами якихось експериментів над ними, певних заходів, не заснованих на науці. Як відомо, Сократ став жертвою такого експерименту і був страчений. Але проблема все ще існує. Тобто, як лікар чи вчений може бути занурений у етику та абстракцію, і як фахівець, який вважає себе обізнаним та професійним у певній галузі, може звернутися за допомогою до іншої?

Визнати існування норм в етиці фахівцеві недостатньо. Тому що виникає необхідність аналізу взаємодії норми і практики, а також життєвого досвіду. Оскільки розвиток технологій призводить до значних соціальних змін, норми науки потребують уточнення [9, 5, с. 47].

При поясненні природи етичних норм і процесів більшість сучасних дослідників з радістю приймають ідею розширення можливостей розвитку технологій медико-соціальних відносин, з іншого боку, самі визнають, що технології – це пастка унікальних проблем. в яке потрапляють люди і шукають вихід з нього [7, 4, с. 5-7]. На думку Платона, вийти з цієї ситуації можна тільки за допомогою первинної філософії (етики). Етика є одночасно спільною по відношенню до вічних ідей і конкретною по відношенню до життєвих ситуацій. Це необхідно і вченому, і лікарю. Філософія в рівній мірі пізнавальна і освітня.

Теорія розуміння Платона заснована на тому, що людина володіє вродженими ідеями і пізнає світ для себе на основі «згадування». Платон вважає, що» перш ніж пізнати що-небудь у всіх його проявах, необхідно знати значення предметів», тобто необхідно розумно мислити про ідеї.

Платон порівнює людську душу з колісницею, один з коней колісниці прагне в світ ідей, а інший – в світ тіней на землі. Розум врівноважує ці два бажання. Платон ділив душі на такі типи, як розум, пристрасть (воля), хіть [9, 5, с. 11].

В цілому неважко вивчити Тексти мислителів минулого, щоб визначити різні смисли, що надаються поняттю здоров'я, і вказати характеристики всього комплексу умов, його визначають, а також помітити наступне: випадки. Коли ми маємо справу з певними поняттями та/або цілими філософськими школами, саме поняття здоров'я (у чистому вигляді), здається, має досить чітке значення в цих поняттях; воно виявляється концептуально обґрунтованим і має чітке місце серед інших понять та категорій. Це актуальне поняття піднімається на рівень філософського значення і навіть входить в структуру всього філософського вчення, що розвивається в рамках певної філософської школи. У той же час на повсякденному рівні здоров'я кожного окремого члена групи розглядається як вираз адекватності прийнятого ним філософського вчення по відношенню до апробованого і сформованого способу життя» [6].

Процес навчання-це постійна подорож між цими ідеями – вгорі та (світлом) внизу («царство тіней»). У цьому контексті цікаві ідеї Аристотеля. Він зазначає, що необхідна етична компетентність (термін етика в філософію ввів ще Аристотель). Цікаво, що принцип «золотої середини» Аристотеля пов'язаний з набутою здатністю до моральних суджень і, таким чином, дозволяє нам зрозуміти, що правильно, а що ні в конкретних ситуаціях.

Аристотель стверджував, що»здоров'я людини визначається на основі сумісності або несумісності його внутрішнього змісту з його фізичним існуванням і полягає в повному розкритті всіх можливостей, властивих людині». Аристотель намагався розкрити зв'язок між здоров'ям особистості і здоров'ям суспільства [9].

Гіппократова етика. Ідеї давньогрецьких філософів мають ґрунтовний вплив на Гіппократову етику. Клятва Гіппократа протягом сотень років стала системою моральних та етичних цінностей медичної науки та лікарів.

Клятва Гіппократа говорить: «присутністю Аполлона, лікаря Асклепія, Гігії і Панахеї і всіх богів клянусь, закликавши їх в свідки: наступну клятву і письмове зобов'язання я виконаю з честю під силу моїм і розуму. Я буду тримати того, хто навчив мене лікарському мистецтву, на рівні своїх батьків, поділюся з ним своїм багатством і простягну руку допомоги, якщо він цього потребує, Я прийму його нащадків як братів і, якщо вони захочуть, я буду вчити їм це мистецтво безоплатно і беззастережно, клянусь моїм синам, синам мого вчителя і згідно з медичним законом і студентам, пов'язаним зобов'язанням, і нікому, крім них, я буду вчити

умовлянням, усним урокам і тому подібному, що там є і знаходиться в науці. Режим хворих направлю їм на користь, по своєму розуму і силам, без шкоди і несправедливості. Я нікому не дам бажаного від мене ліки від смерті, і нікому не вкажу шляху до цього наміру, і не дам ніякої жінці абортивного песарія. Я буду тримати своє життя та професію в чистоті. У будь-якому випадку, Я не відкрию кам'яного страждальця, залишу це тим, хто займається цією роботою. У який би будинок я не пішов, я піду тільки на благо хворих, вільний від злих цілей і намірів, особливо від любовних зв'язків з вільними або рабами, чоловіками або жінками.

Під час лікування або в будь-який інший час я буду мовчати і зберігати це в таємниці, не розповідаючи нікому про те, що бачу чи чую про життя людей. Хай прийде до мене щастя в житті і в професії, до того, хто виконає цю клятву, не порушивши її, і нехай всі люди все життя аплодують йому; а хто прийме цю клятву помилково, все буде навпаки» [2, 87-88].

В даний час цей кодекс медичної етики має класичну цінність для медичних працівників. Тут знайшли своє місце поняття, важливі в спеціалізації та культурі. У Клятві Гіппократа можна знайти щонайменше 10 етичних норм, які вважаються важливими для медичних працівників:

- 1) Поважати людське життя;
- 2) Не створювати приводів і умов для самогубства;
- 3) Не нашкодити стану хворого;
- 4) Бути справедливим до пацієнта;
- 5) Поважати права пацієнта;
- 6) Завжди працювати на благо хворого;
- 7) Не розголошувати таємницю хворого і його сім'ї;
- 8) Дотримуватися таємниці між лікарями;
- 9) Завжди поважати вчителів;
- 10) Зберігати моральну чистоту і честь.

Цей звід норм показує моральну гармонію взаємодії лікаря і пацієнта, лікаря і суспільства. Основне завдання передексплуатаційних рад-все виміряти. Хірург не повинен в цей момент брати скальпель і починати операцію. За Гіппократом, лікар повинен перш за все бути адекватним лікарем в даний час. У цьому сенсі він повинен показати хворому відповідні мазі або виписати рецепт, ні в якому разі не повинен намагатися радикально втрутитися заради фінансової зацікавленості. Така ситуація обумовлена тим, що лікар не повинен йти проти природних методів лікування, а повинен запропонувати хворому найбільш оптимальне лікування, щоб він не страждав матеріально і морально [3]. Метою є відновлення природного балансу і гармонії шляхом стимуляції власних можливостей організму пацієнта. Гіппократ погодився з позицією Арістотеля про природу. Кожна річ шукає своє місце, в тому числі і люди, як істоти психосоматичні, які прагнуть до здоров'я.

Основні положення етики Гіппократа вплинули і на древніх лікарів. Водночас вони були прийняті у всіх кодексах (кодексах) медичної етики, поширених у Європі та світі. Наприклад: у давнину Гален (2 століття до н.е.) був послідовником Гіппократа і Арістотеля. Він підкреслював, що природа прагне до своєї гармонійної мети і що лікар повинен грати в цьому процесі роль уважного порадики. Гален прославився і став однією з історичних постатей, що мали вплив у галузі медицини аж до кінця Середньовіччя [9].

Зв'язок Гіппократа з філософією Сократа, Платона і Арістотеля походить з підтримки їм одного і того ж науково-емпіричного і морального ідеалу в галузі медицини. Керуватися слід власними спостереженнями і практичним досвідом, а не шахрайством і софістикою. Можна підтвердити існування стародавніх традицій, що перетворюють цей напрямок в досвід і факти.

Укладення. Мабуть, розуміння здоров'я людини на філософському рівні та забезпечення цього здоров'я через соціальні інститути полягало насамперед у розумінні душі. Ця тенденція знаходить своє вираження в сенсуалізмі Епікура і концепції душі. У Епікура критерії придбання знань були перш за все пов'язані з почуттями: «...необхідно шукати зовнішнє джерело почуттів і в той же час збирати образи. Це єдиний критерій пізнання». Тобто можна досягти високого рівня сприйняття, що забезпечує здоровий і всебічний розвиток людини, гармонію зі

світом [2]. Психологічна реальність пов'язана з цим сприйняттям. Епікур пропонував вивчати розум в найширшому сенсі цього слова. Серед моральних цінностей він найбільше цінував дружбу.

Зрозуміло, що ідеї Сократа, Платона і Аристотеля дозволяють зберегти важливість добра між прогресом і традиціями, технологіями і людьми в сучасній ситуації вибору, зрозуміти, що вони необхідні для самого прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sağlamlıq fəlsəfi və tarixi təhlil kontekstində // <https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/ps/ps13/7.pdf> (2024)
2. Hüseynov Ə. Böyük əxlaqçılar / – M.: Respublika, – 1995. – 249 s
3. Principles of health care ethics. Chichester, West Sussex, England ; Hoboken, NJ : John Wiley & Sons. 2007.
4. Pifaqor. Qızıl Kanon. Ezoterik fiqurlar. – M.: Eksmo, 2003. – 448 s.4.
5. Abbasov Ə.Ə. Arxeoloji və etnoqrafik tədqiqatlar sistemində elmi etika. // Qaz. “Elm”, – 2002, – No 1-2, 14 yanvar.
6. Şabanov Z. Bioetika yeni elm sahəsi kimi. // «Yer və İnsan» jurnalı 01/09/2019.
7. World Health Organization. // Constitution of the World Health Organization – Basic Documents, – Forty-fifth edition, –Supplement, –October 2006.
8. Bioethics, Medical Ethics and Health // Law Porto Palacio, Porto, Portugal, 7-10 March, 2022

REFERENCES

1. Sağlamlıq fəlsəfi və tarixi təhlil kontekstində (2024) [Health in the context of philosophical and historical analysis] // <https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/ps/ps13/7.pdf> [in Azerbaijanian]
2. Hüseynov Ə. (1995) [Great moralists] Böyük əxlaqçılar / – M.: Respublika, – 249 s [in Azerbaijanian]
3. Principles of health care ethics. Chichester, West Sussex, England ; Hoboken, NJ : John Wiley & Sons. 2007. [in English]
4. Pifaqor. (2003) [The Golden Canon. Esoteric figures]. Qızıl Kanon. Ezoterik fiqurlar. – M.: Eksmo nəşr., – 448 s.4.[in Azerbaijanian]
5. Abbasov Ə.Ə. (2002) [Scientific ethics in the system of archaeological and ethnographic research]. Arxeoloji və etnoqrafik tədqiqatlar sistemində elmi etika. // “Elm” qəzeti, – No 1-2, 14 yanvar. [in Azerbaijanian]
6. /Şabanov Z. (2019) [Bioethics as a new field of science]. Bioetika yeni elm sahəsi kimi. // «Yer və İnsan» jurnalı. 01/09/. [in Azerbaijanian]
7. World Health Organization. // Constitution of the World Health Organization – Basic Documents, – Forty-fifth edition, – Supplement, – October 2006. [in English]
8. Bioethics, Medical Ethics and Health // Law Porto Palacio, Porto, Portugal, March 7-10, 2022 [in English]

Efendieva Kenyul Rahim gizi

Dissertation Student

University of Azerbaijan

orcid.org/0000-0001-5433-2092

CONCEPTS OF HUMAN HEALTH IN ANCIENT PHILOSOPHY

Resume. *The aim of the article is to consider some aspects of the concept of human health in ancient philosophy. It is noted that the concept of «health» and the concept of the possibility of ensuring it through the development of health institutions unique to human society have led to the possibility of forming philosophical concepts about human health at the ideological level.*

Methods and methodologies. *The research uses such methods as historical chronology, descriptions of facts, analysis of concepts of ancient thinkers, general scientific methods and methods of theorizing.*

The novelty is in the article. In his research, the author tried to reveal some aspects of the concepts of health of ancient thinkers, the study of the essence of man, his biological and social aspects, mental health within the framework of general and biological ethics.

It is noted that in the history of both Western and Eastern philosophical thought, the tendency towards cosmocentrism, the position of man in the world, the relationship between soul and body has developed as a special direction of philosophy of life. Attention is drawn to the fact that the possibilities of the development of the human spirit are explained at a primitive level in the teachings of ancient philosophers.

It is noted that the influence of ancient Greek philosophical sources and the discussions of philosophers of that time on the formation of the Institute of health care are of great value. The dialogues that arose during these debates played a major role in the development of medical science. Ancient Greek philosophy sought to find the truth in all matters through dialogue and discussion. Issues related to medicine, human health, science and moral issues required philosophical knowledge to have a special attitude to value problems.

Conclusions. Summing up the results of the study, the author notes that ancient Greek philosophy was distinguished by a different approach to the environment. As a result of the evolution of philosophical thought and the differentiation of sciences, the introduction of various ideas about the denial or confirmation of the existence of similar theoretical foundations between different sciences, the importance of generalizations traditional for ancient philosophical thought has often decreased.

Key words: Health, medicine, Greek philosophy, Socrates, Plato, Aristotle